

Szerkesztőség
 Arad, Acsev-palota.
 Kiadóhivatal:
 8 ulv. Regele Ferdinand 22.
 (József főherceg-ut.)
 (Aradi Nyomda Vállalat.)
 Sürgőncim: Közlöny, Arad.
 Telefonszám:
 Szerkesztőség és kiadóhivatal
 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre 360 Lel.
 Fél évre 180 Lel.
 Negyed évre 90 Lel.
 Havonta 30 Lel.

Hirdetések díjazás szerinti vétetnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Lei-operáció.

Mielőtt arról a leikrizisről, a mely most vibrál Románia pénzügyi piacának levegőjében, fejtegetéseinket megkezdendők, szeretnénk előrebocsájtani, hogy arra vonatkozólag, amit mondunk, nincsen semmi pozitív információnk. Am nyitott szemmel járunk és okszerű logikával vonjuk le azokat a következtetéseket, amelyeket a pénz hőmérője önkéntelenül diktál mindenkinek, aki csak laikus távolból is figyelt a Zürich körüli eseményeket. Már-már aggodó arcokat látunk, aggodó lelkek rezzenéseit figyeljük afőlött, hogy a leu is a közép-európai elpusztult valuták sorába kerül.

Az *Aradi Közlöny* a felelősség bizonyos érzésével áll itt a leu süllyedése kutkavájánál, mert mi voltunk azok, akik hónapokon keresztül hirdettük, hogy a leu jelene minden bizalomra méltó és a leu jövője magasra fog törni. Cikkeinkben és vezércikkeinkben, közgazdasági fejtegetéseinkben, állandóan hangsúlyoztuk, hogy a külföld se hisz addig és akkor a leuban, ameddig és amikor *mi román állampolgárok nem hiszünk és nem bizunk benne.* Ennek a konzekvensen kitaró álláspont-

nak minden önszuggeszció nélkül hívei vagyunk ma is. Egyetlenegy tanácsot tudunk csak adni ma is a közönségnek és ez abban a mondatban foglalható össze, *hogy ne dobáljuk a leut,* mert ami most történik a piacon az nem betegség, hanem *gyógyulási processzus,* javulási irányzat. *Bratianu* Vintila pénzügyminiszter, legnagyobb sajnálatunkra, közvetlenül nem informál bennünket a terveiről és így lehet, hogy következtetéseink csak kombinatív jelentőségűek, de merjük hinni, hogy az események néhány havi távlatból bennünket fognak igazolni.

A leu följavitása minden román pénzügyi kormányának nemcsak ambíciója lehetett, de kötelessége is volt. Alapos és komoly akciót azonban erre egyetlen pénzügyminiszter se indított. Lehetséges, hogy a sok miniszteriumválság, de valószínű, hogy más, csak látszólag fontosabb belpolitikai érdekek késleltették ezeket az akciókat. A közép-európai valutajavitó műhelyek tanulságai azonban nagy nyeresége a mai román pénzügyi kormányának. Közvetlenül előtte van három valutajavitó műhely csődje: Hegedüs Lóránt volt magyar

pénzügyminiszter gyerekcipőben járó valutajavitó politikája úgy ömlött össze, mint a kártyavár, vagy mint az, aki megtervezte. De összeomlott később a cseh, majd pedig a jugoszláv valutagyógyítási manőver is. *Bratianu* Vintila előtt három bukott kurzus áll. Három kurzusnak szomorú tanulsága, beleértve a valutajavitási kísérletekbe azokat az ipari és kereskedelmi válságokat is, amelyeket egy-egy ilyen akció minden államban maga után von. Az állam pénzügyi biztonságának nem lehet érdeke, a valuta állandó emelkedése, vagy süllyedése, rapszodkus váltakozása. Nem lehet érdeke az, hogy ma fölszálljon és holnap lesüllyedjen, mert ez a hullámlás szerencsétlenséget és bizonytalanságot jelent a kereskedői életben és mert ennél a váltakozó tendenciánál a pénzügyi biztonságának sokkal komolyabb alapot ad egy állandó, még ha alacsony kurzus is. Egy ország valutáját csak úgy lehet feljavítani, ha ebből a valutából kevés van az ország határain kívül. Hiába vásároltatta *Rasin* Zürichben a cseh devizát, egy napon jött, vagy jöhetett egy belga pénzember és piacra dobott tízszer annyi szokott egy

nap alatt, mint amennyit *Rasin* egy hét alatt összevásárolhatott volna. *Rasin* a valutajavitó politikája előtt nem gondolt arra, hogy akkor vásárolja össze a cseh devizát, amikor a legalacsonyabb kurzuson áll. Természetes, hogy a külföldi pénzemberek kivárták a magas árfolyamot és akkor dobták piacra a maguk devizáit.

A mi érzésünk az, hogy *Bratianu* Vintila, aki lehet egyeseknek politikailag szimpatikus, másoknak antipatikus; de akit a pénzügyminiszteri székben mégsem lehet egészen tehetségtelen kezdőnek nevezni, éles szemmel figyelte az előtte megnyitott közép-európai valutajavitó műhelyek üzemét és leszűrte belőlük a tanulságot. Az a föltevésünk, hogy a leu mai alacsony kurzusa mindenkit meglephetett, csak épen a román pénzügyi kormányt nem. Lehetséges, hogy a román pénzügyi kormányt nem. Lehetséges, hogy a román pénzügyi kormány nem is áll nagyon távol attól az alacsony taraju hullámlástól, a mely most a leut egy átmeneti időre a mélyébe sodorja. Ha a pénzügyminiszter a külföldön elhelyezett és forgalomban levő nagymennyiségű leudevizákat ki

A válás akadályai.

Irta: Königsseg Lajos gróf.

Harrár városának egy rossz szagu, szürk sikátorában állt *Ató Negató* háza. A csak két ember szélességű átjáró, a lépésektől lekopott, sokszegletű nagy lapos kövekkel volt kirakva, melyeknek érintkezési helyein vigan tenyészett a vadmuhar és a nagylevelű utfi fi, első pillanatra elárulva: hogy itt a forgalom nem nagy. Arról is nevezetes, hogy az az esővíz, ami a nagy felhőszakadás idején a piactérre szokott hullani, mind rajta nyer lefolyást és az, aki ilyenkor teszi tiszteletét *Ató Negatónál*, bizony térdig kénytelen vadozni a rohanó piszkos árban. Na de ez nem baj, mert szerencsére nem divat Harrárban a cipőviselés.

Hogy ki az az *Ató Negató*? azt úgy is tudja mindenki. Ő a közigazgatás igen fontos tényezője, amennyiben írrok az adószedő mellett, ahol egész nap egyebet sem csinál, mint egymás mellé sorakoztatja az amharák zsidó betűit. Ez pedig nem gyermekjáték,

lévén az ő a-b-c-jükben ebből éppen kettőszázharminckettő.

A közeli mecsetből idehallik a korán által délre rendelt sura, mi dőn a sikátor felső végén, ahol az a piactérbe torkollik, megjelenik, mint minden nap: *Ató Negató*. Arca komor és homloka sötét felhőit csak akkor váltja fel mosolygó derű, amidőn a szomálkat megszegyenítő csatakiáltással kitért karokkal rohannak feléje az eddig a sikátorban játszadozó három gyermeke: a kilenc éves *Jósef*, a hét tavaszt számláló *Abul* és a tipegő kicsi lánya: a *Tesszama*. Együtt érnek a ház kapujához, midőn éppen kitekint azon neje, a kissé gömbölyű, de szelid arcu *Méti Tesszama*.

— „Deneisterli” köszön a férj és az asszony kissé halkán mondja:

— Da harmes kind.

Szótlamul foglalnak helyet az asztalnál, aki családi ügyekben jártas, az az első tekintetre kitálálja, hogy a házasság tiszta égboltját itt valami komor felhő homályosítja el. És úgy is van. Vég

re az asszony törli meg a csendet.

— Voltál a dányánál?

— Igen, válaszol szükszavuan *Ató Negató*, erősen fujva a gőzölgő levest. Hogy mi az a „dánya”, az a gyöngébbek kedvéért magyarázatra szorul. Hogy mi a „Schadchen”, az köztudomásu. Hát ennek az őse a „dánya”. E nélkül amhara-leány nem megy férjhez. A vőlegény az apával szemben könnyen teljesíti kötelességét, átadva a kialakított számú tevekancát vagy zebutehenet, de a fiatal asszonnyal szemben ő garantirozza, hogy az általa ajánlott fiatal ember minden elgondolható férfi kötelességnek eleget fog tenni. Ha a *Schadchen* által ajánlott fiatal férj nem válik be, úgy azt legfeljebb szidhatják; de ha ez az eset az amharáknál áll elő, úgy megkezdődik a dánya szerepe, ki minden közöttük levő differenciát inparkodik elsimitani. És ha a dolog mégis válásra kerül, úgy ő végzi a vagyonmegosztást s viseli a válás költségeit. Az amhara-törvény hamar elválasztja a házastársakat, de ezt a válást mindenkör a férj fele vagyona siratja.

A dánya jutalma az, hogy családtagnak tekintik, s míg a menage jól megy, szerepe irigylésre méltó. *Ató Negató* éppen most volt az ő dányájánál *Ató Timok-nál*, aki nagy ur, lévén ő nagadrasz, azaz főbíró. Ez végig hallgatta az ő barátját, az esetet különben is már ősmerte a *Méti Tesszama* előadásából. Tudta, hogy az úgy tulajdonképpen *Kaptisimer*, — az idővel felcseperedett schankalla rabszolga — körül forog. Az ősi géz törvény jogot ad a család fejének a felnőtt rabszolga leányra éppen úgy, mint az istállójában felnövő tevecsikóra vagy zebubornyura. *Kaptisimer*-nek az anyja rabnő volt és ő *Ató Negatónál* született: tehát mindenképpen jogos tulajdona. Az ősi törvényeket tiszteletben kell tartani. Ő csak azt tanácsolhatja, hogyha az asszony ezt sehogysem akarja belátni, hát Isten neki, váljanak el. A válópört ne vigyék — a barátja — a *Schum* elé, — mert az nagy nyuzó, — hanem menjenek a főpaphoz az *Abuna Mikhael*-hez. Ez nem kerül semmibe.

(Folytatjuk)

akarja venni az idegenek kezéből, akkor ezt csak úgy teheti józanul és praktikusan, ha a leu kurzusa kellő alacsonyságra zökken. Bratianu, azt hisszük, már ki is szemelte azt a mély pontot, amelynél külföldi megbízottjaival összevásároltatja a külső piacon forgalomban levő román devizák tömegét.

Ez az első lépés. És a második: a devizaközpont föllállítása, amely nélkül Romániából nem lehet kivinni a valutát. Így aztán nem érhetik a román kormányfő olyan meglepetések, mint a csehi valutajavító politika idején Rastint. A pénzügyi kormány legelső kötelessége tehát behozni a külföldön alacsony kurzuson összevásárolt leudevizákat és amikor ezeket az állam pénzügyi folyamának belső medrébe terelte, el kell zárnia a külföld felé vezető zsilipeket.

Ha a mi okfejtésünk csak némileg is közel áll a valósághoz, akkor alapos lehet a bizalom a gyógyuló lejel szemben. Indokai: a mai középeurópai pénzkibocsátó műveletekkel szemben Romániának 15 milliárdot érő papíros valutája van ami aránylag minimális számot jelent és a kormány még ezzel is deflációs politikát folytat. De indok az is, hogy ennek az országnak a földje mérhetetlen kincseket rejt méhében és földfölötti termelőképesége olyan bőségekben és változatosságokban uszlik, hogy valutája természetes uton nem sülyedhet alacsony nivóra. Mi a leu mai vibrálását, lefelé való lebegését, tudatos műveletnek valljuk, pénzügyi operációnak, orvosi beavatkozásnak, amely hasonlóan bizonyos sebészi műtétekhez, átmenetileg fáihat, de a műtét után csak tartós gyógyulás és végleges egészség következhetik. Hiszük ezt legjobb hitünk és meggyőződésünk szerint és nemcsak szeretnők, de ugyanis gondoljuk, hogy az elkövetkező pénzügyi események nekünk adnak igazat.

Drámák versenye.

(Vojnich Géza pályakoszoruzott darabja.)

Budapestről táviratozzák: Az akadémiai Vojnovics-díjat Vojnich Géza „Mohács” című darabja nyerte meg. A bírálóbizottság kiemelte még Herczeg Ferenc „Arany borjú” című darabját, a mely mély gondolatot rejt magában, költői formában művészi eszközökkel dolgozik, de a darabot a közönség nem értékelte kellően. Csathó Kálmán „Az új rokon” című első színpadi műve zajos sikert aratott ugyan és bár határozott írói értékek nyilvánulnak meg benne, de a bírálók szerint inkább életkép, mint dráma. Szomorú Dezső „II. Lajos”-ában helyenként erős s lázas és izgató hangulat éreztetése, de zavart és sok helyütt izléstelen. Molnár Ferenc „Égi és földi szere-

lem” című darabja koncepciókban ugyan komolyabb, mint az író legtöbb műve, de merészebb fogásokkal dolgozik, mintsem a teljessége birna velük. A bírálót előadója, Császár Elemér ezután ismertette a pályakoszorús Mohács-ot, dicsérte annak a nyelve-

A külpolitikai helyzet kedvező.

(Interpelláció a lei esése miatt. — Lärmás jelenetek a parlamentben.)

Bucurestiből jelentik: A kamara tegnapi ülését Orleanu elnök nyitotta meg. A napirend előtt dr. Lupu emelkedett szólásra és hosszabb beszéd keretében tiltakozott a benyújtott alkotmányjogi tervezet ellen, egyúttal pedig felolvasta a parasztpárt deklarációját. Hivatkozott a népakaratra és figyelmeztette a kormányt a tervezet megszavazásával járó esetleges következményekre.

Bratianu miniszterelnök kijelentette, hogy egyáltalában nincs mondanivalója olyan egyének számára, akik nincsenek felelősségük tudatában. (Nagy zaj.) A kormány meg fogja találni annak a módját, hogy minden akciót, a mely törvényellenes, megtorljon. Ekkor lépett a terembe Duca külügyminiszter, akit a többség zajos ovációban részesített.

Mandrescu képviselő ezután a diáktüntetések ügyében interpellált, míg Madgearu a lei óriási zuhanását tette szóvá. Kérte, hogy a külföldi kölcsönökre vonatkozó aktákat tegyék a Ház asztalára. Mosoiu és Constantinescu miniszterek több törvényjavaslatot terjesztettek be. Irinescu képviselő a munkaszünetnapok ügyében interpellált. Marzesca munkaügyi miniszter válaszolt az interpellációra és hibáztatja, hogy a lapkiadók a szünetnapokon is dolgoztatnak.

Inculet bejelentette, hogy a besszarabiai parasztpárt fuzionált a liberálisokkal. Mecian tiltakozott Inculet bejelentése ellen. Crichana rámutatott arra, hogy a parasztpártnak az ellenzék oldalán van a helye. Felszólalása közben nagy zaj támadt, a képviselők a terem közepére nyomultak. Lupu dr., Inculet és Bratianu miniszterelnök sértő kijelentésekkel illeték egymást. Nistor szerint a fuzióért a miniszterelnök a felelős.

Végül Duca külügyminiszter emelkedett szólásra és hosszabb exozét tartott külföldi utjáról és a lausannei konferenciával kapcsolatos történetekről. Véleménye szerint Románia külpolitikai helyzete kedvező.

Lupu dr. közbekiált: Románia hirneve a külföldön rossz, a románellenes propagandával kapcsolatos pénzügyi hausse miatt. Duca külügyminiszter arra kérte Lupu, hogy adatait a külföldi románellenes propagandára vonatkozóan terjessze a Ház elé. Az ülést délután hat órakor felfüggesztették.

A szenátus ülését Ferekyde elnök nyitotta meg. Theodoru püspök szólalt fel napirend előtt és kijelentette, hogy téves az a hír, mintha lemondott volna mandátumáról.

Constantinescu parasztpárti a parasztpárt tiltakozó deklarációját olvasta fel, amelyben az alkotmányjogi tervezet tárgyalása ellen tiltakozik.

Bucurestiből jelentik: Az ellenzéki vezéreknek a kolaborációról szóló tanácskozásai tovább-

zetét és kijelentette, hogy Vörösmarthyig kell visszamenni és csak a „Csongor és Tünde” nyelvezete olyan dallamos, mint ezé a darabé. Emberei nem szerzői nyelven beszélnek, hanem a magukén és mindegyiknek a beszéde nemesveretű.

—————

folynak. Lapjelentések szerint azonban megegyezésre kevés kilátás van, mert a néppárt Goga Oktávián és Argetoianu vezetésével ellenzik az együttműködést. Ennek ellenére is tegnap este Averescu generális, Lupu dr. és Maniu Gyula között tovább folytak a megbeszélések.

—————

„Ki van zárva!”

(Thyssen nyilatkozik fogságáról.)

Berlinből jelentik, hogy egy hírlapíró beszélt tegnap Thyssen Frigyessel, a szénszállítások megtagadása miatt letartóztatott német nagyiparossal akkor, amikor fogságából kiszabadult. A hírlapíró Thyssen a mainzi Zentralszállóban fogadta, amelyet sok ezer főből álló tömeg vett körül, a mikor megtudták, hogy Thyssen a német nagyipar egyik legmarkánsabb képviselője kiszabadult. A fő meg Thyssent hatalmas óvációban részesítette. Thyssen mindenekeleltől kijelentette, hogy azokra a francia katonákra, akikre az őrizete volt bizva, nem panaszkodhatik, mert udvariasan bántak vele. Azonban rendkívül rossz és kényelmetlen cellája volt, amelyből még az ágy is hiányzott és egy pusztá szalmazsákon kellett aludnia. Hangsúlyozta, hogy az ítéletet nem ismeri el jogosnak sem ő, sem a többi megbüntetett német bányatulajdonos és nagyiparos és azt megfélembézték a párisi felebezési bírósághoz. Azt nem kell mértékadónak venni Thyssen szerint, hogy őket csak pénzbüntetéssel sujtották. A franciáknak ugyanis az az alapelvük, hogy a megszállott területeken lehetőleg csak pénzbírsággal sujtják a vádlottakat. Thyssen ezután még a következőket mondotta:

— Holnap visszautazom Mühlheimbe. A felfogásom megbüntetés után sem változott meg. Nem lettem más ember és tovább is így fogok viselkedni mint eddig, így és nem másképpen! Továbbra is csak a német törvényeknek engedelmeskedem és csak a német kormány utasításait fogdom el.

Amikor a hírlapíró megkérdezte, hogy a körülmények presziója következtében fog-e szállítani ezután szívet, Thyssen ezt felelte: — Ki van zárva!

—————

— Fa kell a hadseregnek. Bucurestiből jelentik: A hadügyminiszter átiratot intézett a kereskedelmi és a munkaügyi miniszterekhez, amelyben arra kéri őket, hogy amíg a fatermelők a hadsereg szükségletét el nem látják, addig szüntessék be a kivitt-

Hogy áll a leu?

Január 30-án fizettek 100 lelért: Párisban 5.95 frankot Zürichben 2.10 frankot. Budapesten 1200 koronát

—————

A Dardanellák hőse.

(Beszélgetés Liman von Sanders tábornokkal.)

Budapestről jelentik: Pénteken Budapestre érkezett Liman von Sanders tábornok, aki mint a török hadsereg főparancsnoka 1915-ben védte a Dardanellákat. A tábornok — aki előadást fog tartani a magyar főváros közönségének a kemalista Törökország ról — egy újságíró előtt a következőket mondotta a török mozgalomról:

— Kemalt jól ismerem. Alattam szolgált. Kiváló katona s a mellett — ami katonában ritkaság — kiváló politikus. széles látókörű, világos elme és mint ember elsőrangú. Mondhatom, a török katonának minden erénye egyesül benne. Törökországnak nyert ügye van, mert Törökország ügye most az ő kezében nyugszik. Azt kérdezi, mi lesz, ha a lausannei konferencia eredménytelenül végződik? Ez nem jelenti Törökország hátrányát. Ismerem jól a törökök felfogását, most is közvetlen összeköttetésben vagyok velük s a lausannei értekezlet török kiküldöttei bőven informáltak. Törökország kitart és nem fog engedni jogából. És erejükkel szemben kudarcot vall minden mesterkedés.

Liman von Sanders, aki részt vett a török háború utáni harcokban — rövid európai tartózkodás után ismét visszatér Törökországba.

Férfi-estélyek — filmmel

(Letartóztatások pornografikus képek miatt.)

Bécsből jelentik: A rendőrséget figyelmeztették, hogy ismeretlen egyének prospektusokat terjesztenek, amelyekben erkölcstelen fényképeket ajánlanak megvételre és meghívják a közönséget „Férfi-estélyekre táncokkal és filmelőadásokkal”. Az érdeklődőknek az estélyen való részvételüket levélben kellett bejelenteni és a levelet a Ferenc József-pályaudvaron levő 156. számú postahivatalban leadni. A rendőrségnek sikerült a levelek átvevőjét egy Eckel Rudolf nevű egyénben letartóztatni, aki a levelek átvételénél hamis néven igazolta magát. A képek Wagner Molardgassei és Gregor Westbahnstrassei műtermében készültek. Modellekül 15—21 éves leányok és fiúk szolgáltak, akik közül éppen hét leány és öt fiú tartózkodott a műteremben, amikor a rendőrség meglepte a társaságot. A leányok valamennyien egyébként ilmtiszták, a férfiak közül az egyik magántisztviselő volt, a többiek pedig állás nélküli egyének. A Wollzeile egyik házában 20.000 darab kész fényképet és több ezer kész lemezt foglaltak le. Itt adták elő a filmeket és le is foglaltak egy teljesen felszerelt mozigépet. A társaságnak külön lapja is volt, amelynek „A psziché lámpája” volt a címe. Egy lefoglalt listából megállapították, hogy a képeket és a filmeket nemcsak Bécsben, hanem egész Európában, sőt Afrikában és Amerikában is terjesztették. A rendőrség ma többeket tartóztatott le ebben az ügyben.

Az utódállamok

magyar nyelve.

(Változik-e a nyelv? — Hoitsy Pál cikke.)

Arról a kérdésről, hogy változik-e a magyar nyelv az utódállamokban, Hoitsy Pál, az egykori *Vasárnapi Újság* főszerkesztője a következőket írja:

— Elszakadt véreink most irodalmilag is teljesen el vannak tőlünk zárva, lapjainkat egyáltalában nem olvashatják, könyveinket is csak megszorításokkal. Előállhatna tehát az az állapot, hogy az anyaország magyar nyelve is megváltozik a fejlődés folyamán és az övéké is, de mindakettő más-más módon. Ezáltal pedig nyelvünk egysége megszakadna. A Kazinczy-korabeli irodalmi nyelv egészen más, mint amelyet ma írunk. El lehet tehát képzelni az esetet, hogy pl. Erdélyben másként alakult volna ki nyelvünk, ha ott Aranka és társai vették volna kezükbe önállóan a nyelvújítást, minálunk pedig Révayék s el lettek volna szigetelve egymástól. Mégis úgy ítélem meg a helyzetet, hogy a veszély, mely erről az oldalról fenyeget, csak más európai nyelvekre lenne nagy, a magyarra nézve igen csekély. A mi nyelvünk egyáltalában nem változó, nem is fejlődő, mert ki van alakulva teljesen. A turáni nyelveknek közös tulajdonságát képezi az, hogy bennük a szó törzse soha, semmi körülmények között sem módosul.

— De más tekintetben még sokkal nagyobb nyelvünk állandósága. Kazinczy óta nagyon megváltozott az irodalmi nyelv, de társalgási nyelvünk ma is az, amelyen ő beszélgetett barátival. A társalgás új nyelve semmit sem változott. Befogadtunk néhány új szót (új fogalmakra szükség is volt, újat teremteni), de a régi kifejezéseink nem változtak, se a nyelv strukturája nem módosult. E tekintetben minden nyelvek között a legállandóbb a miénk. Nagyapámmal, aki 1791-ben született, én ugyanazon a magyar nyelven társalogtam, amelyen most az ő unokáival beszélgetek. Miután pedig tízenhárom évtized alatt nyelvünk semmit sem változott, bajos lenne feltételezni, hogy nagyon deformálódott volna a múltban s deformálódna a jövőben.

— A tollat forgató ember nyelve egészen más valami. Aki pennát vesz a kezébe, azt hiszi, hogy neki nem szabad hétköznapi kifejezéseket használnia. A baka, mikor levelet ír babájának, nem azokkal a szavakkal él, amelyek beszégetésük alkalmával használni szoktak. A falusi bíró kötelezőnek tartja a cikornyás beszédet, mihelyt egyszer felkerül a fővárosba. Mi csak Jókai óta írunk azon a nyelven,

amelyen beszélünk. Ellenben Kazinczyék azt hitték, póriasokká lesznek, ha a közönséges nyelvet használják írásaikban. Így tettek az előbbi generációk is, de azért a Balassa Bálint nyelvet megérti ma is minden képzett magyar, valamint a sokkal régiebb „Pannonia megvételéről” szóló éneket is. A halotti beszéd

Ungváry Miklós megmérgezte magát

(Opiumot ivott az Aradon élő erdélyi színigazgató. — A kétségbeesés kergette az öngyilkossáig.)

Az *Aradi Közlöny* néhány héttel ezelőtt hosszabb cikkben hívta föl a közönség figyelmét Ungváry Miklós magyar színigazgató tragikus sorsára. Megirukta akkor, hogy Ungváry színházának könyvtárát, folszerelését, díszlet- és kosztümraktárát, amelyet a dévai takarékpénztár zálogolt le, nyilvános árverésen akarták áruba bocsájtani. A színigazgató, aki tekintélyes vagyonnal kezdte meg erdélyi működését, a magyar kultúra mostohasága, a közönségnek és bizonyos magyar színészeti faktoroknak testvértelensége miatt a tönk szélére jutott. Multkori cikkünknek mégis volt annyi hatása, hogy Ungváry lezálogolt díszleteit egyelőre nem árverezték el és a színigazgató kötelezettségeinek teljesítésére rövidebb lejáratu haladékot kapott.

A lelkiileg összeroncsolt szomorú sorsu magyar színészember élete néhány hónap óta a reménytelen és bánatos küzdelem minden szimptomáját magán viselte. Nyár végén és ősz elején terményszállítással foglalkozott, majd egy aradi irodalmi lapváltalat kötelekébe lépett mint hirdetésszerző, de önmagával és a világgal meghasonlott helyzete sehogyse vezette ki abból a gondokkal és a napi falatért küzdő háborúból, amelybe önhíbján kívül sodródott bele. Ungváry Miklóson szűkebb társasága napok óta látta a kétségbeesés és az elszántság félremagyarázhatatlan jeleit. Ennek a kétségbeesésnek és ennek az elszántságnak ma délutánra életbevágó és tragikus következményei lettek. *Ungváry minden délután a Dácia kávéházban tartózkodott, így ma is.* Fél három órakor a napok óta magánál hordott husz grammos opium oldatot hirtelen fölhajította és aztán sápadtan dőlt hátra a kávéházi diványon. Pincért hivatott, akit a kávéházban időző egyik hírlapíró-barátjához küldött azonnal, hogy sürgősen kereti. Amikor az újságíró odament az asztalához, így szólt hozzá:

— Akarsz egy jó studiumot? Figyeld meg pajtam az opiummérgezés tüneteit. Most haltottam föl ezzel az üveggel, mert meguntam az életemet.

Ezután Ungváry elvesztette

pedig legfeljebb arra bizonyíték, hogy minő nehéz leírni a magyar szöveget annak, aki nem tud magyarul. Kivált amiatt, mert 24 betűvel kell kifejeznie 36 hangot. Valószínű, hogy Árpád vitézinek a nyelvét ma is jól meg tudnánk érteni. Nem kell tartanunk attól, hogy az elszakadt részek magyar nyelve meg fog változni.

eszméletét. A hírlapíró nyomában orvost keresett a kávéházban. Véletlenül ott tartózkodott dr. *Memete Demeter* az aradi poliklini-

ka főorvosa, aki azt a sürgős tanácsot adta, hogy Ungváryt, még mielőtt az opium a szervezetébe felszívódhatna, *sürgősen kórházba kell szállítani.* A színigazgatót nyomában konflisba ültették és ön tudatlan állapotban az aradi kórházba vitték, ahol az inspekciós orvosok, dr. *Molnár* és dr. *Dragan* részesítették első segélyben. Gyomormosást alkalmaztak rajta, majd beadták az opium ellen-szerét is. Este kilenc órakor a kórházból azt az értesülést kapjuk, hogy a szerencsétlen színigazgató állapota súlyos, de remény van a felgyógyulására. Betegágya mellett egyelőre barátai gondoskodnak róla.

Megszűnik a zónarendszer az Acseven.

(Február 1-én életbelép a C. F. R.-tarifa. — Hatvan-nyolcvan percentes díjemelés.)

Az Acsev. igazgatósága ma a következő hirdetményt tette közzé:

Az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak vonalain folyó évi február hó elsejével a CFR. személy- és árudijszabások lépnek életbe.

Ez a rövid hirdetmény meglepően nagyszabású változásokat jelent az Acsevet, eddig díjtételeiben. Az Acsevet, amennyiben előlön távirati intézkedés holnapig nem érkezik a közlekedésügyi miniszteriumból, február elsején már a CFR. veszi kezelésbe. De eltekintve ettől az új díjszabás életbeléptetésének már korábbi keletű okai vannak. A kormány már korábban felszólította az Acsev. igazgatóságot, hogy személy- és árudijtételeit a CFR. tarifájához hasonlóan szervezze át. Erre vonatkozólag az Acsev. igazgatósága már a múlt év folyamán tett felterjesztést a közlekedésügyi miniszteriumhoz az új tarifát illetőleg és ennek életbeléptetését már azóta is több ízben kérte, de mind ezidig nem érkezett meg a miniszteri jóváhagyás. Az Acsev. 1920. augusztus óta nem emelte árudijtételeit és a vasuti személyzet helyzetének megjavítása miatt szükségét a vasúttársaság nemrégiben meghirdette a tarifának a CFR.-hez hasonló felemelését és úgy volt, hogy az új díjtétel január elsejével lép életbe. Ez azon ban újabb halasztást szenvedett és csak most érkezett meg a miniszterium döntése, amely a díjtételek megváltoztatását jóváhagyta.

Az új vasuti díjszabás nemcsak az árak megváltoztatásával, hanem az egyes díjtételek kiszámításában is eltér az Acsev. régi tarifájától. A személyjegyek ára mintegy 60—80 százalékkal lesz magasabb február elsejétől kezdődőleg, mint eddig. *Megszűnik az Acsev. zónarendszer és 10 kilométerenként emelkedő díjtételek lépnek életbe.* A gyorsmotor az első 30 kilométerig minden távolságra egyforma áru. I. osztály 38, II. 23 és III. osztály, amely az Acsevnél eddig nem volt 13 lei. A gyorsmotor további árai 40 km-ig I. osztály 45, II-ik 28, III-ik 15, 50 km-ig I-ső 58, II-ik 35, III-ik 20, 60 km-ig: I-ső 70, II-ik 43, III-ik 23, 70 km-ig: I-ső 83, II-ik 50, III-

28, 80 km-ig: I-ső 98, II-ik 58, III. 33, 90 km-ig: I-ső 108, II-ik 65, III. 35, 100 km-ig I-ső 123, II-ik 73, III-ik 40, 110 km-ig I-ső 135, II-ik 80, III-ik 45, 120 km-ig I-ső 148, II-ik 88, III-ik 48, 130 km-ig: I-ső 160, II-ik 95, III-ik 53, 140 km-ig: I-ső 174, II-ik 100, III-ik 58, 150 km-ig I-ső 185, II-ik 108, III-ik 63, 160 km-ig I-ső 198, II-ik 115, III-ik 65, 170 km-ig: I-ső 210, II-ik 118, III-ik 68, 180 km-ig: I-ső 223, II-ik 123, III-ik 68, 190 km-ig: I-ső 235, II-ik 128, III-ik 70, 200 km-ig: I-ső 248, II-ik 133, III-ik 73.

A személyvonat díjszabása az első, második és harmadik osztályra a következő 10 kilométerig 40, 5 és 3 lei, 15 km-ig 15, 10 és 5, 20 km-ig: 20, 13 és 8, 25 km-ig: 28, 15 és 10, 30 km-ig: 33, 20 és 10, 40 km-ig: 38, 23 és 13, 50 km-ig: 48, 28 és 15, 60 km-ig: 60, 35 és 20, 70 km-ig 70, 40 és 23, 80 km-ig: 80, 48 és 28, 90 km-ig 90, 53 és 30, 100 km-ig: 100, 60 és 33, 110 km-ig 113, 65 és 38, 120 km-ig: 123, 73 és 40, 130 km-ig: 133, 78 és 45, 140 km-ig: 143, 85 és 48, 150 km-ig: 153, 90 és 50, 160 km-ig: 165, 95 és 53, 170 km-ig: 175, 98 és 55, 180 km-ig: 185, 103 és 58, 190 km-ig: 195, 108 és 60, 200 km-ig: 205, 110 és 60.

A katonák 75 százalékos kedvezményben részesülnek utazásaik alkalmával. A személyzet utazási kedvezményel a régié. A csomagokra külön díjszabás van, amely 10 kilogrammonként van megállapítva. Hasonló nagy arányokban emelkedik február elsejétől az árak szállítási díjszabása is, amely különösen a darabárúknál tüntet fel nagy emelést, de lényeges emelkedés van észlelve minden kocsiárúnál is. Az új árudijszabás azonban nemcsak az árak emelésében különbözik az eddigitől, hanem a tételek beosztása is egészen más. Az Acsevnél eddig a közép-európai vasuti díjszabás volt érvényben, a tarifa megváltoztatásával a CFR. nál érvényben levő kelet-európai díjszabás lép életbe, amely teljesen más rendszerű.

— A bucaresti flekk-típus. Bucarestből jelentik: A fővárosban a kiütéses tifusz-megbetegedések száma állandóan szaporodik. Eddig kilencvenkét megbetegedést jelentettek be.

EZ ARAD!

*
Aradi órák dicsőretéi.

Őn is zavarba jött már néhányszor kedves olvasó, ha néltán fölvetette fejét és az aradi toronyórák időjelzésére lett volna kíváncsi. Az aradi órákról köztudomásu, hogy pontosan jelzik a földrengéseket, a valutakurzusokat és a vizállást. Némelyik különösen alkalmas madártenyésztésre is. Vannak aztán órák Aradon, toronyórák láncsal, amelyeknek mutatói Betlehem és Mekka felé mutatnak. Évek óta olyan kitartással, hogy nem lehet kitartani. Nemrégiben egy olyan órát is láttam, amely pontosan mutatta a leu esését, a divatszoknyák hosszúságát, a helyszükét és a cukorhiányt. Itt van például a színház órája és a városházi óra, amelyek abban hasonlítanak egy válótélben levő párhoz, hogy nem jának együtt soha. A színházi óra pontosan tájékoztat az amerikai éghajlati viszonyokról, a városházi óra világosan jelzi, hogy a Sipkaszorosban minden csendes. A luteránus templom órája önként csatlakozott ehhez a mozgalomhoz. A minorita templom órája hónapok óta háromnegyed hetet mutat, amennyiben nem ennyit mutatna: megindul. A görög keleti székesegyház órája olyan, mint az újságíró előlege, állandóan késik. A református templom órája szeszélyes, mint egy szépasszony. Néha jár, néha nem jár. A zsidótemplom órájának olyan a cifferblattja, hogy az ember sohasem ismeri ki magát rajta. Man kann nie wissen, lehet, hogy visszafelé kell olvasni. Végül az állomás óra pontosan igazodik a vonatkésésekhez. Egy perccel se mutat többet a késésnél. Ezt viszont állandóan olyan korán mutatja, hogy mindenki lekéssik.

Az ember azt hinné ezek után, hogy az aradi órák vizállás, földrengés és valutakurzus tekintetében a legpontosabb és legmegbízhatóbb szerkezetűek. Megdöbbenve, de büszkeségtől dagadó kebelrel értesítjük azokat, akik az aradi órák miatt most enyhe ápolásban részesülnek az elmekörházban, hogy kijöhetnek az utcára. Van egy város Erdélyben, ahol annyira késnek az órák, hogy még az aradiakat se érik utól. Néha sietnek, hogy elérjék az aradiakat, de e kísérlet meddő. Ez a város Oradea-mare (Nagyvárad.) Boldogan jelentem, hogy a váradi rendőrség naponta kétszer áttelefonál Aradra, hogy hány óra van? Arad, a városban működő órák idejének közepárnyát egy fél óra alatt kiszámítja a logaritmus segítségével és a pontos időt, illetve az ebből származó egyenletet az integrálszámítás alapján háromnegyed órai késéssel visszatelefonálja. Miután így Várad tudja, hogy Aradon

hányat ütött az óra, beigazítja összes tornyait.

Megnehezült az idők járása fő-

Jön cukor Aradra.

(Románia nem szorul behozatalra. — A közönség türelmetlen.)

Néhány nap óta eltűnt Aradról a cukor. Az Aradi Közlöny megemlékezett erről a mizériáról, aminek a szállítási akadályok voltak az okai, azonban a helyzet mégsem olyan súlyos, mint amilyennek látszik. Napnap mellett jönnek cukorszállítmányok Aradra, ezeknek már régebben meg kellett volna érkezniük és csak a havazások miatt késnek. Brassó (Brassó) környékén embermagasságu a hó, de már mindent megtettek a vasutközlekedés biztosítására. Tegnap a Marmorosch-Blank-céghez érkezett három vagon cukor. Ma újabb szállítmány érkezését várják a kereskedők, akik remélik, hogy az eddigi hátralékos rendelések rövidesen befutnak Aradra.

A helyzet ma az, hogy Arad ellátására — már elegendő cukor van a városban. A közönség azonban, melyet főleg maguk a kereskedők ijesztet meg azzal a kijelentéssel, hogy rövid időn belül nem tudják a cukor szükségletet biztosítani, most azon igyekeznek, hogy minél nagyobb cukorkvantummal lássa el háztartását. Aradnak körülbelül egy vagon cukorszükséglete van naponként. Ez az egy vagon átlag rendszeresen megérkezik, azonban a közönség felhajtott igényei a kereskedők nem tudják kielégíteni. Ha a közönség csak három napig tartózkodnék a cukor vételeitől vagy ez idő alatt csak legsürgősebb cukorszükségletét fedezné, három nap múlva ismét megjelennének a kereskedők kirakataiban a különböző kristály-, kocka- és süveg-cukorgyártmányok.

Tény az, hogy ma Romániában mintegy harminc százalékkal a világ paritás alatt áll a cukor ára, de ez

Irodalom, művészet

* Az aradi városi színház heti műsora. Szerda: Constantin abbé, Diszeladás. Bérlétszünet. Csütörtök: Masa, operett-bemutató. Bérlétszünet. Péntek: Masa. A. bérlé. Szombat: Masa. B. bérlé. Vasárnap délután: Hazudik a muzsikaszó. Este: Masa. C. bérlé.

* A magyar színészet szerdán este fényes keretek között ünnepet ül: Follinuszné-Csigaházy Etel ötven esztendői működése után jubileumot tart, melyen az összes erdélyi magyar színtársulatok és a román színész-szindikátus is részt vesz. A diszeladást fél nvoe óraker nvlit szinpadon, a közönség jelenlétében az ünnepi beszédek nyitják meg s a küldöttségek beszédei után kezdődik a Constantin abbé előadása. A diszeladás után az ünnepelt művésznő tiszteletére a Pannonia különtermében diszvacsoza lesz.

* Lekerül a műsorról az Arany-madár. Budapestről táviratozzák, hogy a Fővárosi Operettszínház műsoráról levezik az „Olivia hercegnő” című Földes-Buttykay operettet, amelynek a multkori előadása közben történt az ismeretes revolveres ébredő botrány. A darabot azért veszik le a műsorról, mert B. Kosáry Emmi kijelentette, hogy többé nem lép fel a darabban, mert a multkori botrány megviselte idegzetét és jöideig nem játszhatik. A darabot még ezen a héten levezik a műsorról.

* Szenzációs táncduettek adnak elő a Masában. Galetta Ferenc és

löttünk, mert Várad órái már a következő napon új injekciót kapnak Aradtól. (f. t.)

csak átmeneti állapot és a romániai gyárak még a régi áron tudják el látni a cukorkereskedőket. A kormány szindikátusba kényszerítette a régi királyságbeli gyárakat, amelyek nemrégiben a cukorárak emelését kérték. A kormány azonban csak a régi árakat engedélyezte és ezért a gyárak maguk igyekeztek a szállítási zavarokat kihasználni. A kormány illetékes közegei átlátták a helyzeten és a botfalui cukorgyárat már lefoglalták részben a katonaság, részben pedig a köz szükségletének fedezésére. A cukorgyárak különösen azt ne hézmenyeznek, hogy a 22.50-re maximumt alapár mellett a katonaság részére 20.25 leiert kell átadniok a cukrot. A gyárak termelése még az őszi kampányból ered és semmi nehézséget nem okoz részükre a régi olcsó áron való szállítás. A leu esével mintegy narminc leire emelkedett a külföldi cukor ára, de Románia egyelőre még nem szorul behozatalra, az erdélyi két gyár közül a marosvásárhelyi már kimerült, egész termelését kiárusította. A botfalui cukorgyárnak viszont van annyi készlete, hogy egyelőre el tudja látni az erdélyi szükségleteket. Felesleges tehát minden aggodalom és különösen felesleges, sőt egyenesen káros, ha a közönség megroharná a gvingén érkező cukorszállítmányokat, mert a cukorinséget tulajdonképpen ez idezi elő. Néhány napos türelem igazolja, hogy lesz cukor Aradon bőven és ami a legfontosabb: a régi áron, mig a közörség indokolatlanul erős keresete a cukorárak kialakulására is káros hatással lehet.

Csányi Mátyás új operettjében Balogh Böske és Bányász István. A táncszámok egészen modern és új figurákból vannak összeállítva s fel-tűnést fog kelteni az első felvonásban a nagy Páris-induló, a második felvonásban a groteszk és bizarr zenéjű keleti táncduett, a harmadik felvonásban pedig az ötletes apacs-tánc. A táncszámokat Bányász István tanította be. A Masa kaukázusi dala, melyet Horváth Mici énekel, minden bizsonnyal hamar népszerű lesz a városban. A Masa zenéjének legkiemelkedőbb száma a kaukázusi dal, mely Csányi Mátyás nagy zenei tudását és invencióját adja vissza. A Masa csütörtökön, pénteken, szombaton és vasárnap este kerül színre.

* Pénteken délután mérsékelt hely-árak mellett kerül színre a színházban elsőrendű szereposztásban a Kis gróf című operett.

— Vilmos császár súlyos beteg. Egy Londonon keresztül érkezett híradás alapján a világsajtót az a hír járja be, hogy Vilmos német excsászár súlyos beteg s úgy testileg, mint lelkileg teljesen összeroppan. Egyes hírek szerint Vilmos excsászár súlyos betegségének az a mütét az oka, amelyet házassága előtt állítólag végrehajtott rajta. E mütét nem volt egyéb, mint egy Steinach-féle operáció, amelyet annak idején a császár végrehajtatott magán. Azonban egyes hírek Vilmos lelki összeomlását Németország katasztrófális helyzetével hozzák összefüggésbe.

Sport.

Ujjáalakul az ATE. Az aradi sportegyesületek életében ujabban nagyon sok változás állott be. Nemcsak a tisztikar, hanem az egyes szakosztályok vezetői helyébe választották újakat. Így Arad város legrégibb sportegyesülete az Aradi Torna Egylet vezetői már nagyban késszülnek a néhány nap múlva megtartandó közgyűlést előkészítő választmányi ülésre. A vezetőségi tagok elhatározták, hogy az egylet érdekében nem riadnak vissza attól sem, hogy nagy anyagi áldozatokkal tegyék lehetővé a tagok kényelmét. — Sportfelszereléseket szereznek be, úgy, hogy a sportszezonra már egy teljesen átalakított pálya várja a tagokat. Ebben az évben minden bizsonnyal már új sportférriak állnak az egylet élén, akik energiával vezetik majd a 44 éve fennálló sportegyletet. Az ATE közgyűlése elé nagy várakozással tekint a város sportközönsége, mert ez a közgyűlés sok jelentős újítást hoz be az egylet belső életébe. Az egyes szakosztályokat kibővítik, ezzel kapcsolatban természetesen választanak még hat-nyolc szakosztályvezetőt. Eredetileg úgy tervezték, hogy tegnap este tartják meg a választmányi ülést, de közbejött akadályok miatt halasztották el. Késégtelen, hogy az egylet régi, szép multjához hiven meg fogja őrizni azt a szeretetet, amellyel körülövezik a tagok és a pártolók.

— Megjelent a Vidéki Sport legújabb száma rendkívül érdekes tartalommal.

HIREK.

A miniszter megfenyegette az egyetemi hallgatókat.

(Ujabb incidens a bucaresti egyetemen.)

Bucurestiből jelentik: Az egyetemi hallgatók küldöttsége tegnap este hosszabb tanácskozást folytatott a közoktatásügyi miniszterrel. Az ifjak a tanácskozási során ismételt hangszólyozták, hogy ragaszkodnak a numerus clausushoz. A kultuszminiszter kijelentette, hogy amennyiben továbbra is ragaszkodnak követelésükhöz, úgy az egyetemi életet megszüntetik. A katonaköteleseket ebben az esetben bezvonultatják és amennyiben az antiszemitizmus folytatólagos, szigorú eljárást indítanak ellenük. Tegnap reggel egyébként a jogi és bölcsészeti szakosztályon újra incidens fordult elő. A keresztény egyetemi hallgatók kommunikét tettek közzé az összes bucaresti lapokban, amelyben tiltakoznak az excessusok ellen és követelik az egyetemek megnyitását.

— A szerb királyné utazása. Bucurestiből jelentik: Mária szerb királyné tegnap kíséretével visszautazott Belgrádba.

— Merényletterv az angol királyi pár ellen. Londonból jelentik: György angol király ellen egy rokkant katona merényletet kísérelt meg, amikor a királynéval együtt Sandrinhaniból visszaérkezett. A rokkant katona mankójával támadt az uralkodóra, a rendőrök azonban megakadályozták tettében, amikor az uralkodópártól már csak néhány méternyire volt. A támadót azonnal a kórházba szállították, hogy elmeállapotát megvizsgálják. Az uralkodópár az incidens után nyugodtan tovább haladt.

— Megrövidítik a páris-bucuresti expressz menetidejét. Bécsi tudósítónk jelenti: A legutóbbi nemzetközi menetrend-konferencián, a melyen az utódállamok is résztvettek, a delegátusok megállapították abban, hogy a dunai államokat közelebb kell hozni Nyugateurópa-hoz. Ennek érdekében elhatározták, hogy a london-párisi, valamint a bucaresti-konstantinápolyi expresszjáratokat közelebb hozza egymáshoz. Legközelebb megrövidítik a páris-bécsi-budapest-bucuresti orient-expressz menetidejét is. Ez a vonal tudvalegőleg Aradon keresztül vezet. A menetidő rövidítése a páris-bécsi szakaszon fog történni. A páris-bécsi szakasz ezentel csak 25 és fél óráig fog tartani. Ezzel az intézkedéssel nemcsak Bécs, hanem Budapest, Erdély és Bucuresti is közelebb kerül Párishoz.

— Házasság. Wittenberger Relly és Schauer Jacques f. hó 30-án házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— A forgalmi és luxus-adó befizetése. Az aradi pénzügyigazgatóság-hoz miniszteri rendelet érkezett, a mely szerint nem a perceptiák általi megállapított sorrendben, hanem a miniszteri rendelet következtében megállapított sorrend a következő: 5-én A., 6-án B., 7-én C. és D., 8-án E., és F., 9-én G. és H., 10-én I. és J., 13-án K., 14-én L., 16-án M., 17-én N. és O., 19-én P., 20-án R., 21-én S., 22-én S., 23-án T. és U., 24-én V. és Z. és 26-án a részvénytársaságok és egyéb társaságok.

— Jubileumi bál Kisjenőn. A Kisjenő-Erdőhegyi Nőegylet ez évben ünnepli főnállásának harmincadik évfordulóját. Ez a dátum egybeesik az egyesület érdemes elnöknőjének Braun Fülöpnek negyedszázados elnöki jubileumával. A Nőegylet vezetősége a nevezetes dátumra, február 10-re nagyszabású jelmezes-álarcos bált rendez a kisjenői kaszinó összes termeiben. Az estély, amint az előkészületek mutatják, fény és méret dolgában fölmúlja a vidéki arányokat. Buffetről, cukrászdáról, pezsgőről és egyéb italokról a Nőegylet bölgyei gondoskodnak, akik a kiszolgálást is maguk végzik. A zenét egy első rendű aradi cigányzenekar szolgáltatja.

— Még mindig nincs zsír. A zsirhiány még mindig nem enyhült Aradon. Amint megírtuk, a hentesmesterek kérték a sertéshús és zsír maximális árának emelését, egyben ígéretet tettek, hogy kérésük teljesítése esetén ellátják a város közönségét sertéshússal és zsírral. Antal János a közlélmelési hivatal igazgatója kijelentette az Aradi Közlöny munkatársának, hogy Arad zsír és sertéshús tekintetében behozatalra szorul és különösen előnyös áron lehetne sertést vásárolni Bessarabiában, ahol 19 lei a sertés kilója élősúlyban. Azonban a szállítási nehézségek következtében rendkívül kockázatos az élőállat szállítása, mert a vásárolt állatok tulajdonosa el lehet szállítva arra, hogy a hosszadalmas szállítás a sertések egy részét elpusztíthatja. A város mindenesetre intézkedni fog, hogy minél előbb sertésszirt kapjon a város közönsége.

— Matematikai problémák az ókorban. Az aradi Mérnök- és Építész egyesületben ma este sikerült előadást tartott Neidenbach Emil aradi tanár „Matematikai problémák az ókorban” címmel. A szép számmal megjelent tagoknak élénk érdeklődését váltotta ki az előadás, úgy hogy az egyesület elnöksége felkérte Neidenbach Emil előadásainak sorozatos kibővítésére. Neidenbach Emil elfogadta a kérelmet és következő előadásain a delosi probléma, a kör négyzetesítése, a szög szerlektiója kerülnek tárgyalás alá. Az előadások idejét az egyesület elnöksége annak idején előre meghirdeti.

— A Rózsa-Bar február 1-i fénnyesnek ígérkező estélyét lázas izgalom előzi meg. Vásárhelyi Janka elnöknő és Dörner Jánosné alelnöknő fáradhatlan munkával és ki nem merülő ötletességgel buzgólkodnak azon, hogy ez az estély egyik fénypontja legyen az idei farsangnak.

— Meghívás. Az aradi polgári jótékony-egyesület f. é. február hó 2-án délelőtti 10 órakor az Ipartestület földszinti termében rendez közgyűlést tartja, melyre az egyesület tagjait tisztelettel meghívja az elnökség.

— Tavasz és nyári divatlapudonságok kaphatók Naményi papírüzletében.

— „Olla” gummi a leotókéletesebb.

A meggyilkolt budapesti cégjegyző

(Ujabb részletek a tragédiáról — Az áldozat aradmegyei származása.)

Az Aradi Közlöny ma részletesen ismertette azt a tegnap fényes nappal Budapesten lejátszódtó véres tragédiát, amelynek a Wiener Kommerzial bank budapesti fiókjának a cégvezetője esett áldozatul. Friewaldszky Andrást, a bank cégjegyzőjét Eszláry Károly a bank elbocsájtott tisztviselője a közöttük támadt konfliktus során agyonlőtte. Eszláry Károlyt, — mint ma jelenti budapesti tudósítónk, — szándékos emberölés miatt letartóztatásba helyezték. Hogy Eszláry jogos önvédelemből követte el tetteit, azt majd a bíróság lesz hivatalosan megállapítani. Friewaldszky András mindössze 34 éves volt és aradmegyei származású. Egy jászapáti ügyvédnek a fia. Nemrégiben házasodott meg és apósának dr. Sümegi József balatonfüredi orvosnak a lakásában lakott. Az agyonlőtt cégjegyzőnek kéthónapos kisleánya maradt árván. A merénylő Eszláry Károly a Ludovika honvéd katonai akadémiát végezte és azután aktív katonatiszt volt a székesfehérvári tüzérezrednél. Fia Eszláry Sándor Budapest hetedik kerületi előjárójá-

nak. Eszláry Károly novemberben került a Kommerzial bankhoz ahonnan elbocsájtását a bank azal indokolja meg, hogy fuzionál egy másik intézménnyel és ezért szükséges a létszámcsoökkentés. A nyomozás ezzel szemben azonban azt állapította meg, hogy a létszámcsoökkentésről szó sem volt, mert Eszláry volt az egyetlen elbocsájtott tisztviselő. A kihallgatott tanúk egyértelműen azt vallják, hogy Eszláry Eszláry Károlyt, — mint ma jelenti budapesti tudósítónk, — szándékos emberölés miatt letartóztatásba helyezték. Hogy Eszláry jogos önvédelemből követte el tetteit, azt majd a bíróság lesz hivatalosan megállapítani. Friewaldszky András mindössze 34 éves volt és aradmegyei származású. Egy jászapáti ügyvédnek a fia. Nemrégiben házasodott meg és apósának dr. Sümegi József balatonfüredi orvosnak a lakásában lakott. Az agyonlőtt cégjegyzőnek kéthónapos kisleánya maradt árván. A merénylő Eszláry Károly a Ludovika honvéd katonai akadémiát végezte és azután aktív katonatiszt volt a székesfehérvári tüzérezrednél. Fia Eszláry Sándor Budapest hetedik kerületi előjárójá-

Aradról a budapesti pénzügyigazgatóságra.

A tragikus sorsu budapesti bankcégjegyzőt nagyon sokan ismerik Aradon. Iskoláit Besztercebányán végezte, ahonnan minden évben Ménésre utazott és ott töltötte a két hónapi szünidőt. Nagynénje Dobó Etel ma is Ménesen lakik. Édesapja halála után anyjával Aradra költözött és itt sok barátot és tisztelőt szerzett magának. Barátai józan életű uriembernek ismerték, akinek sohasem volt senkivel kellemetlensége. Legutóbb a múlt év őszén volt Aradon. Három hetet töltött itt és állandóan régi barátaival érintkezett. Barátainak rajongással beszélt feleségéről és gyakran mondogatta, hogy mióta megnősült, ő a legboldogabb ember a világon.

— Halálozás. Régi aradi polgári családot ért mélyeségű gyász. Illics Miklós tekintélyes gazdasági ember ma reggel 56 éves korában elhunyt. A temetés holnap, szerdán délután 3 órakor lesz a közoktatók halottas csarnokából. Az elhunytat kiterjedt rokonság gyászolja.

— Ujbol maximálták a husarakat. Dr. Robu János jöpolgármester a következő új maximális husarakat léptette érvénybe: I. r. marhahus kilogrammja 16, II. rendű marhahus 14, III. rendű marhahus 12, I. rendű borjúhús kilogrammja 16, II. rendű borjúhús 15 lei. I. rendű növendék marhahus kilogrammja 13 lei, II. rendű növendék marhahus 11 lei: I. rendű sertéshús 1 kgr. 30 lei, II. rendű sertéshús 28 lei. I kgr. olvasztott zsír 60 lei, 1 kgr. tepertő 30 lei, füstölt nyers sonka kgr. 54 lei, füstölt főtt nyers kgr. 78 lei, friss disznóhúsból készült kolbász kgr. 34 lei, füstölt kolbász disznóhúsból 40 lei, nyári szalámi kgr. 40 lei, I. rendű felvágott 32 lei, II. rendű felvágott 28 lei, hárj kgr.-ja 54 lei, nyers szalonna 52 lei, füstölt szalonna 56 lei, csmege 52 lei, sült 58 lei. Az új maximális árak február 1-én lépnek életbe.

— Köszönetnyilvánítás. Nemrégiben felhívtuk a közönség figyelmét egy tisztviselő nagy nyomorára, aki kérte a jótékony embereket, hogy se-

Édesanyja Aradról testvérehez Ménésre költözött és csak nemrég utazott Budapestre, hogy unokáját Friewaldszky két hónapos kis leányát meglátogassa. Ez előtt két hónappal több aradi barátjának táviratot küldött a boldog apa, amelyben kisleánya születését tudatta. A szerencsétlen sorsú ember a legboldogabb családi életet élte. Feljebbvalói szerették és hozzátartozói bizonyosra vették, hogy ezen a pályán nagy karriert fog elérni. A tragédia Budapesten találta Friewaldszky édesanyját. Az idős asszonyt annyira megrendítette fia halála, hogy most betegesen fekszik Budapesten.

gitsenek rajta. A felhívásnak meg is lett az eredménye, amennyiben Bauer Gyula kereskedésében a következő adományok folytak be: N. N. 20, N. N. 100, N. N. 30, N. N. 20, N. N. 20, N. N. 50 lei és N. N. egy kiló zsír. A tisztviselő ezután mond köszönetet az adományokért.

— Rendőri hírek. Krebsz József aradi kereskedő feljelentést tett a rendőrségen, hogy raktárából nagymennyiségű lisztet loptak. A megindított nyomozás alapján sikerült letartóztatni Glogavicianu Vasiliét, aki beismerte a lopást. Az ellopott lisztmennyiség egy részét megtalálták. — Baba János pancotai malomtulajdonos már régebben jelentést tett a rendőrségen, hogy malmaiból különféle felszerelési tárgyakat lopkodnak. Az aradi államrendőrség ma letartóztatta a tettest Bende Aurél személynében, aki alkalmazottja volt. Baba Jánosnak. — Adám Sándor feljelentést tett a rendőrségen, hogy lakásából 2000 lei értékű télikabátját ellopták. — Klein és Lázár aradi szállító cég feljelentést tett a rendőrségen, hogy egyik kocsjáról 1500 lei értékű gyarmatárut loptak el. A rendőrség megindította a nyomozást.

— Ferenc József levelei az édesanyjához. Bécsből jelentik, hogy nem sokára nagyértékű Habsburg-dokumentumok kerülnek a nyilvánosság elé. Rudolf trónörökös levelezése csak nemrég látott napvilágot, most arról van szó, hogy kiadják. Ferenc József leveleit, melyeket édesanyjához, Zsófia hercegnőhöz írt. A levelezés körülbelül egy negyedszázad eseményeit öleli fel, 1848-ban, a trónralépés évében kelt az első levél, az utolsó pedig a főhercegnő halála előtt pár nappal. Majdnem naponta írt Ferenc József az édesanyjának s ha az összes leveleket kötetbe foglalják, legalább tízenöt-tizenhat kötetből lesz szó. A hercegnő válaszait mostanáig még nem találták meg, pedig érdekes volna tudni, hogy milyen befolyást gyakorolt az anyja a fiára. A levelek hosszú időn át a schönbrunni kastély egyik szobájában voltak, az összeomlás után Viktor Lajos herceg vitte magával a klessheimi kastélyba, ott találták meg az ő halála után. Klessheimből IV. Károlyhoz, az utolsó Habsburg-királyhoz kerültek, aki sokáig foglalkozott a gondolattal, hogy maga adja ki Ferenc József levelezését, ez azonban az ő halála miatt csak terv maradt.

A Patronázs-Egyesület eladja ingatlanait.

(Szükséges volt a rendkívüli közgyűlés összehívása.)

Az aradi Patronázs Egyesület ma délután 5 órakor rendkívüli közgyűlést tartott Vásárhelyi Janka elnöknő vezetésével. Az egyesület súlyos anyagi nehézségekkel küzd, az adósságai mintegy 220.000 leire szaporodtak fel, amelyeknek a szanálását az egyesület vezetősége csak úgy látja lehetségesnek, ha az egyesület ingatlanát, a menhely épületét értékesítik. Az ingatlan eladásának kérdése körül nagyobb vita fejlődött ki, amelynek során dr. Leitner Ernő főorvos-többedmagával az ingatlan eladás mellett foglalt állást. Winternitz Jenő hangsúlyozta, hogy a ház eladás folytán nemcsak az egyesület hitelezőit lehet kielégíteni, hanem még egy százezres összeg is marad az egyesület rendelkezésére, amelyet az egyesület céljaira felhasználhatnak. A Patronázsnak a menhely épületére nincsen szüksége, mert a menhely, mint olyan nem feleltethet meg hivatásának. Ifj. Vas Gusztáv vasúti főfelügyelő és Köller János táblabíró hozzászólása után a közgyűlés az eladás mellett döntött. Vásárhelyi Janka elnöknő a közgyűlést bezáró szavaiban hangsúlyozta, hogy az egyesület nemhogy nem szűnik meg, hanem kereteit még bővíteni fogja, új tagokat fog gyűjteni és áldásos működését továbbra is folytatni fogja. Az ingatlan értékesítő bizottságba Probst Mihályt és Winternitz Jenőt választották be az elnöknőn és a főtitkáron kívül. A tagdíjakat is felémelték. A rendes tagok évi díját 30, a pártolókéét, 200, az alapító tagokét egyszersmindenkori 2000 leire állapították meg.

Megszűnik a forgalmi adó.

Bratianu Vintila bejelentette a parlamentnek. — Mit mond Adám György, a Victoria vezérigazgatója?

A Sfatul Negustorese (Kereskedelmi Tanács) bucuresti központja a következő tartalmú körlevelet intézte a helyi csoportokhoz:

— Az egyenesadó-törvény módosítása végett kifejtett akcióval egyidejűleg a Sfatul Negustorese központja az egyszázalékos forgalmi adó eltörlése iránt is harcot folytat. A központ vezetőségéből álló küldöttség a pénzügyminiszter előtt kifejtette, hogy a kereskedelemre nézve mennyire káros és kellemetlen ez az adó és annak eltörlését kérte. Delegátusaink dokumentumokkal igazolt demonstrációjának sikerült meggyőzni a minisztert, hogy végleg lemondjon erről az adó nemről, amelyet indirekt adónemnek minősít és azzal egyidejűleg január hó végével megszüntet. Bratianu Vintila pénzügyminiszter a képviselőházban is megerősítette döntését azzal a nyilatkozatával, hogy kérelmünket méltányolja és a forgalmi adót eltörli.

A körlevélben szó van még a régi királyságban életben levő kiegészítő patent adóról, amelyet minden kereskedő az év végén fizet évi forgalma után. Ez tulajdonképpen nem más, mint az egyszázalékos forgalmi adó és éppen ezért méltánytalan és sü-

Közgazdaság.

A Temesvári Bank és Kereskedelmi R. T. zárszámadása.

A Temesvári Bank és Kereskedelmi R. T. január 30-án megtartott igazgatósági ülésében a lefolyt üzleti évi zárszámadásait terjesztette elő. Az 1922. évben a Temesvári Bank ugyanazon alaptökével dolgozott, mint az előző évben, miután a tőkeemelés csak a lefolyt év utolsó napjaiban vezetett ki keresztül. A lefolyt üzletév nyeresége a legmagasabb, a melyet a Temesvári Bank eddig elért és elővitel nélkül 4,442.277.35 leit tesz ki az előző évi 3,042.995.03 leiel szemben. Az igazgatóság a március 3-ára egybehívandó rendes évi közgyűlésnek indítványozni fog-

lyos a régi királyságbeli kereskedőkre. Ennek az adónemnek az eltörlése is javaslatba van véve, amelyet a képviselőház már elfogadott.

Az Aradi Közlöny munkatársai beszélgetést folytatott Adám Györgyvel, a Victoria takarékpénztár vezérigazgatójával, aki a kereskedelmi tanács aradi csoportjának elnöke. A vezérigazgató a forgalmi adó eltörlésére vonatkozólag a következőket mondotta munkatársunknak:

— Ez az adó rendkívül súlyos és kényelmetlen volt a kereskedőkre nézve. Nehéz volt a nyilvántartása és a legkisebb hibát is súlyosan büntették. A Sfatul már régebben megtette a lépéseket a súlyos adónem eltörlésére és mint a bucuresti központ körlevele mondja, január hó végével a kormány, illetőleg a parlament megszünteti a forgalmi adót. A Sfatulnak nem ez az első nagy eredménye és hatalmas szervezetével, amely az egész országra kiterjed, igen gyakran és eredményesen védte meg a kereskedők érdekeit. Az aradi kereskedők még nem ismerik a Sfatul szervezetét, pedig ha eddigi működésébe beletekintenek, akkor tömegesen állanak mellette, hogy ezáltal még erősebbé tegyék.

ja, hogy ezen nyereségből a részvényeseknek netto 50 le részvényenkénti osztalék, vagyis a névérték után 20 százalék fizetessék, a tartalékalap 750.000 leiel dotáltassék, miáltal a rendes tartalékok 33,250.000 leire fognak emelkedni. Ezek szerint a Temesvári Bank és Kereskedelmi R. T.-nél a nyitott tartalékok már a tőkeemelés keresztülvétele után, a névértékösszeg 166 százalékát teszik. A Temesvári Bank és Kereskedelmi R. T. által kezelt összes aktívák 253,759.931 leit tesznek ki az előző évi 191 millió leiel szemben; az intézeti betétei az előző évi 81 millióról 103,535.881 leire emelkedtek. A Temesvári Bank és Kereskedelmi R. T. fejlődése legjobban az idei mérlegnek a múlt évi mérleggel való következő szembeállításból tűnik ki:

V A G Y O N :

	1921. évben:	1922. évben:
Pénztárkészlet és követelés bankoknál	14 800.000.—	38,841.835.—
Váltótárca	3,848.080.—	6,586.909.—
Saját értékpapírok	26,171.418.—	33,175.545.—
A nyugdíjintézet értékpapirjai	—	194.350.—
Elsőleg értékpapírokra	12,490.053.—	13,184.436.—
Folyószámla-adóssok	86,999.689.—	116,272.782.—
Allandó részesedések	200.000.—	3,641.178.—
Törleszt. jelzálogköleszőnők	3,817.161.—	3,614.226.—
Szavatosságok és óvadékok	30,907.386.—	34,494.181.—
Saját ingatlanok	205.535.—	554.485.—
Inventár	1.—	1.—

T E H E R :

	1921. évben.	1922. évben.
Részvénytőke és tartalékok	35,500.000.—	52,500.000.—
Az alkalmazottak nyugdíjintézete	302.184.—	1,054.444.—
Betétek	81,803.152.—	103,535.881.—
Hitelezők	15,990.521.—	49,526.897.—
Engedményezett jelzálogköleszőnők	3,489.102.—	3,354.358.—
Óvadékok és szavatosságok	30,907.386.—	34,494.181.—
Atmeneti tételek	4,051.306.—	4,450.359.—

A Temesvári Bank és Kereskedelmi R. T. érdekkörébe tartozó összes ipari- és kereskedelmi vállalatok, nemkülönbön pénzügyintézetek, ör-

A valutapiac.

Aradi valutaárak. (Január 30.) Dollár 275, márka 0.0140,

10.50, Bécs 275, Berlin 0.080, Prága 8.

Bucuresti tőzsdezárlat. (Január 30.) Márka 0.0125—130, léva 1.25—1.30, angol font 1140—1160, francia frank 15.80—15.85, svájci frank 48.50—49, lira 11.25—11.50, dinár 2.02—2.10, dollár 266—267, osztrák korona 0.0032—33, magyar korona 0.0750—8, szokol 7.15—7.20. Kifizetések: Páris 15.85, Berlin 0.0080, London 1200, Newyork 273, Milano 12.50, Zürich 48, Bécs 0.0037, Prága 7.78, Budapest 0.0890.

Zürichi nyitás. (Január 30.) Berlin 0.0137.50, Newyork 536.25, London 2483, Páris 32.80, Milano 25.35, Prága 15.35, Budapest 0.2025, Belgrád 4.50, Varsó 0.0175, Bécs 0.0074, bélyegzett 0.0074.

Zürichi zárlat. (Január 30.) Berlin 0.0125, Amsterdam 211.50, Newyork 536.25, London 2482, Páris 32.50, Milano 25.40, Prága 15.40, Budapest 0.2025, Belgrád 4.60, Bucuresti 2.10, Varsó 0.01625, Bécs 0.0074, osztrák bélyegzett korona 0.0074.

Budapesti devizaközpont jegyzése. (Január 30.) Napoleon 9900, angol font 12300—12600, dollár 2626—2735, francia frank 162—172, lira 126—132, márka 0.07—9, osztrák korona 0.0370—390, leu 11—12, szokol 76—78, svájci frank 491—515, dinár 22.50—24.50, lengyel márka 0.0875—975, léva 16—17, hollandi forint 1047—1082.

Budapesti értéktőzsde. Nyitás. (Január 30.) Salgó 78—79.000, Rima 12000, Államvasut 30—31000, Kőszén 196000, Ganz—Danubius 2250000.

Budapesti értéktőzsdezárlat. (Január 30.) Magyar hitel 19800, Osztrák hitel 2475, Salgó 75250, Rima 11450, Délivvasut 8650, Államvasut 129750, Kohó 75000, Atlantika 6950, Ganz—Danubius 2175000, Kőszén. 196000, Papir 2300, Szlavonia 3600, Földhitelbank 19200, Viktória 45500.

— Közgazdasági évkönyv címen ingyenesen szerkesztett könyvet adott ki a clujj (kolozsvári) Radio Reclame.

A könyv szerkesztői Rados Móric és Székely János erdélyi vezető közgazdasági szakemberek közreműködésével tartalmaz és nélkülözhetetlen kereskedelmi könyvet adtak ki, amely méltán viseli az Erdélyi gazdasági lexikonja alcímét. A könyv általános jogi tudnivalók, vám, ipar, kereskedelmi, munkás, mezőgazdasági, vasut és pénzügyekben részletes és bő tájékoztatót nyújt és tartalma kiterjed minden olyan nélkülözhetetlen tudnivalóra, amelyek a kereskedőknek és iparosoknak minden nap szükségesek.

— A bécsi mintavásár. A Kereskedelmi és Iparkamara közli: A bécsi tavaszi nemzetközi mintavásár folyó évi március 18—24. napjain tartatik meg. Felvilágosítással a Kereskedelmi Kamara szolgál a hivatalos órák alatt (9—14.)

— Ügyvéd. Bjenő. Kérdezett értékpapír ára tegnap 12500 korona volt Budapesten.

Schicht

Felülmulhatatlan

a legkínzóbb nyersanyagból készült és szavatoltan tisztá

'SZARVAS' védjeggyel ellátott **SCHICHT-SZAPPAN**

Példátlannul álló habzó és mosóképessége tökéletes légysággal párosul. Megtakarítja a fáradságos munkát és megóvja a drága fehérneműt. Mindennek dacára a legolcsóbb szappan, mert valamennyinél kiadósabb. 5074

Csak a védjegyre ügyeljünk!

Ügynök Aradon: **BARTHMES VIKTOR**, Str. Alexandri 3.

Schicht

Szigoru ostromállapot a Ruhr-vidéken.

(Általános sztrájk esetén újabb megszállás. — Az olasz politika fordulata. — A szovjet várakozik.)

ESSENBŐL táviratozzák: A munkások szakszervezeteinek képviselői tekintettel a francia megszállás okozta helyzetre, elhatározták, hogy az egymás közötti vitás kérdések tárgyalását elhalasztják és minden természetű nézeteltérést egyelőre kiküszöbölnek. A szervezettek a vasutasok jeleltései alapján összeállítják a megszállás okozta károk jegyzékét és azt nemzetközi gazdasági tényezőktől és azt mására fogják hozni. A Thyssen Fri gyűs bányatulajdonos és nagyiparos, valamint társai ellen hozott és megfélembezett ítélettel a párisi semmitűsék most kezd foglalkozni. Érdekes, hogy az elítélt németek felbukkanásánál tárgyalásán csak francia védek vehetnek részt. Az elítéltek felbukkanásukat arra alapítják, hogy a rekvizitációs rendeletet a megszállók még ma sem hirdették ki, így tehát az nem köztudomású. Thyssen kijelentette, hogy a bányatulajdonosok továbbra sem engednek eddigi álláspontjukból, amit megkönnyít az is, hogy a munkásság magatartása példás és hogy a lengyel munkásság is együttáll a német munkássággal.

Németország további megszállása.

DORTMUNDBÓL jelentik, hogy a legújabb megszállott területen ma elrendelték a franciák a szigorított ostromállapotot. Ennek a közlését azonban a német rendőrfőnökség re bízták. A rendelet szerint a német posta és vasúti alkalmazottak minden szabotázásával szemben erőteljesen fogják használni. Mindennemű nyomtatvány francia cenzura alatt áll. A rendelet megszegőivel szemben 5 évig terjedhető fegyház és 10 millió frankig terjedhető pénzbüntetést helyeznek kilátásba. Párisból jelentik, hogy abban az esetben, ha az általános sztrájk terve a Ruhr-vidéken megvalósulna, a francia csapatok tovább is előnyomulnának és legközelebb megszállnák Barment, Fieberfeldet és Hammot.

Új olasz politika.

RÓMABÓL jelentik: A Popolo d'Italia írja, hogy a francia bajonetek, gépfegyverek és tankok segítségével új határ rajzolódik ki, amelynek az lesz az értelme, hogy a Krupp-művek ezennel Párisnak és nem Berlinnek engedelmessékednek. Ez a tény magában foglalja azt is, hogy a kontinentális erőviszonyok eltolódnak, ez pedig Olaszországot erősen érinti a passzív szerep. Jelenleg Olaszország még óvatosan semleges, de ha

érdekeit nem veszik tekintetbe, vagy azok ellenére cselekszenek, akkor nem fogja továbbra is a harsis érdelem politikáját követni.

A szovjet remél.

MOSZKVBÓL jelentik, hogy a nagy avatkozók bele a németországi kérdésekbe, hacsak Németországban ki nem tör a bolsevizmus. Müncheni jelentés szerint a nemzeti szociálisták nagygyűlésén azt akarják kimondani egyes vezetőemberek, hogy Bajorország sulyos helyzetéből csak egy szabadulhat ki, ha állami elnököt választ, ami egyértelmű volna Bajorország különválasztási törekvéseivel.

MÜNCHENBŐL táviratozzák, hogy egy belga kereskedőt, akit botrányos utcai viselkedés miatt a rendőrség őrizetbe vett, azzal fenyegetőzött, hogy Münchent is arra a sorsra juttatják, hogy francia megszállás alá kerül. A fenyegetőző belgát a fegyverhasználati tilalom megszegéséért a müncheni törvényszék ma hat hetet fegyházra és pénzbüntetésre ítélt.

LONDONBÓL jelentik, hogy Mac Kenna az alsóházban mondott beszédében kifejtette, hogy az európai piac helyreállítása Anglia legfontosabb érdeke. Hangoztatta, hogy Anglia viszonyhatja ki magát az európai viszonyokból és úgy érzi, hogy a gazdasági helyzet Angliára is sulyos következményekkel járhat.

Sulyosodik a Ruhr-vidéken a helyzet.

Essenből táviratozzák, hogy a Ruhr-területen mindjában kifejednek a helyzet. A legutóbbi napokban is számtalan német embert utasítottak ki a megszállók, ami miatt nagy az elkésredés. A franciák vasárnap megszállták a düsseldorfi táviróhívatalt, ahonnan a hivatalnokokat a tisztok lovagló korbáccsal kergették ki. A Lokalanzeigernek jelentik Coblenzből, hogy a franciák tizenhét mozdonyt el akartak vinni, mire a német vasutasok a mozdonyokat gépfegyverekkel felszerelték és azokkal meg nem szállott német területre robbogtak át. A franciák az események következtében Coblenz közelében 300 méter hosszúságban felszedték a vasúti síneket és ennek következtében a vasúti forgalom megakadt. Párisból jelentik, hogy a Temps bejelenti, hogy a tömeges kiutasítások nemcsak

a gócpontokra szorítkoznak, hanem az egész megszállott területre. A megszállók a német sztrájkoló vasutasokat franciákkal pótolják. Mussolini olasz miniszterelnök állítólag bejelentette, hogy hajlandó sztrájk esetén olasz vasutasokat, bányászokat és ipari munkásokat a francia megszállók rendelkezésére bocsájtani.

„Rózsabar”

Február 1-én este 9 órakor a Fehér Kereszt nagytermében.

Egy újszerű ötlettel lép az aradi Anya- és Gyermekvédő Szövetség agilis rendezőse a közönség elé. A társadalmi közjótékonyaság legszociálisabb ágának, az anya- és csecsemővédelemnek anyagi alapját biztosítandó, olyan estélyre hívja össze szórakozni városunk társadalmát, a mely külső díszekkel és benső tartalmával a legfokozottabb igényeket is felül fogja múlni. Pompázó rózsadiszebe öltözteti a Fehér Kereszt nagytermét egy éjszakára s rózsalugasokban gyűjt össze százféle szórakozást. Mikor a hangulatot teremtő művészi műsor befejeződik, a kis színpad eltűnik a teremből, hogy helyet adjon a megnyitó táncnak, szertentín csatának. A rózsalugasokban sulyos terhük alatt görnyedő asszálók várják a vendégeket. A rendezőségnek arra is volt gondja, hogy szigoruan megállapítsa az ételek és italok árát, mert a pumpolásnak még a látszatát is el akarja kerülni. A rózsadisze természetesen legteljes aktualitással a természetszerűleg teté aktualitással s már városunk mindenki számára a korcskedés a nagy választási harcra, amelynek győztese kedves és értékes meglepetésben részesül.

— Annyi magyar bankjegy, amennyi osztrák-magyar korona. Budapestről jelentik, hogy a magyar Kuria érdekes és elvi jelentőségű döntést hozott egy hitelezési ügylettel kapcsolatban. A Kuria ítéletében kimondotta, hogy jöllehet, hogy az adós csak annak a visszafizetésére kötelezhető, amit a hitelezőtől kapott, mégis, mivel a hitelező által az alperesnek juttatott osztrák-magyar bankjegyek helyébe olyan magyar koronás államjegyeket lehet visszafizetni, amelyeknek időközben jelentékenyen csökkent a vásárló ereje, tartat az adós annyi magyar koronát, amennyi a hitelezéskor kapott osztrák-magyar koronabankjegyek értékének.

A szerkesztésért:

KAROLY JOZSEF

felel.

Cenzurat:

Dr. V. MARCOVICI

Mozl.

* Szerdán utóljára vetíti az Uránia az Atlantic-filmgyár nagyszerű drámai erővel lüktető filmjét, a Más asszonyát. A szerelmes szívű asszony egész lelke izzásával rajong a nagy művész iránt, akinek azonban nem kell a más asszonya. S az elvakult nő inkább meggyilkolja férjét, hogy a művésze legyen, ez azonban borzalommal fordul el tőle, úgy, hogy a szerencsétlen, csalódott nő végül önkéntesét vet véget életének.

* Sodoma és Gomora, a világhíres Dorian-film a jelenkori filmalkotó művészet legnagyobb csodája, a mely a világárosok legelőkelőbb publikumaiban is frappáns meglepetést, csodálatot, ünnepi meglepetést kellett, csodálatot, ünnepi meglepetést kellett az Apolló-színházban.

* A történelem egyik legtragikusabb történetét a történelem örökíti meg az Apolló gyönyörű filmklagere a Lady Hamilton, amelynek kedden volt a bemutatója. Az elmúlt nagyidők legjellegzetesebb tragédiája volt az a szerelem, amely a tengerek rettenhetetlen urának, Nelson admirálisnak szívében nyitott ki, amely után a bukását is idézte elő a világtörténelem egyik legnagyobb szerű hősnének. Lady Hamilton, az akkori történelem legszebb asszonya, a legtitokzatosabb valaki az, aki Nelson lordban felébreszti a szerelmet s az asszonyi furbang ezernyi ravaszsággal romlásba is dönti a nagy s hatalmas férfiut. A gyönyörű film még szerdán, csütörtökön és pénteken látható az Apollóban.

Figyelem!

MISSIR-nél!

Sensatio!

MA utóljára mélyen leszállított ár és 10% árengedmény!

"IMPERIAL" likőr, cognac és rum a vezető márka.

Apró históriák.

(Kvalifikáció). Ahhoz, hogy valaki egyszerű közatonává legyen — testileg és szellemileg alkalmassá kell lennie.

Ahhoz, hogy valaki tiszt legyen, tanár, vagy mérnök — nélkül vizsgát kell letennie.

Ahhoz, hogy valaki soffőr legyen — orvosi bizonyítvány szükséges, mely igazolja, hogy teste és szelleme ép.

De ahhoz, hogy valaki az ország vezetője legyen, ki parancsol közatonának, tisztnek, tanárnak, mérnöknek, sófőrnek és mindenkinek, ahhoz, hogy valaki politikus legyen — semmi sem kell.

(Az új élet). Férj, feleség, asztalnál ül. A fiatalasszony büszkén szól az urához:

— Vettem egy új szakácskönyvet és főztem neked valamit. Izleld meg.

A férj a tárlól szájába veszi azt a valamit. Rágja buzgóan, eredménytelenül. Mikor már öt perc óta rágja, felesége a fülébe csicsereg:

— Nos, tudod-e, hogy mi van benne?

— Igen — válaszol a férj rosszat sejtve, dermedten — az új szakácskönyv.

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közlöttekért nem vállalunk felelősséget.

„Joan Limbeck si Flut” Arad. Fabrica de costinguri de metal si imprezindere de mommantari. Piata Avram Iancu (Szabadság-tér) 22. Színház-épület.

Alulírottak szomorodott szívvel tudatják, a hön szeretett feleségét en jó testvér, sógor és nagybácsi

ILLICS MILOS

kereskedő,

szülője évi január hó 30-án, reggeli 7 órakor, tevékeny életének 56-ik évében történt jobblétre szenderültét.

Felejtethetlen drága halottunk földi maradványait január hó 31-én délután 8 órakor fogjuk az aradmegyei kórház halottas oszlopából, előzőleg a gör. kat. szerb egyház szer-tartásai szerint történt beszentelés után a helybeli felső temetőben lévő családi sírhelyben örökös nyugalomra elhelyezni.

Aldott legyen emlékezte!

Arad, 1923. január hó 30.

Illics Árszén, Illics Zsivkó testvérei.
Özv. Illics Jánosné szül. Gávrilovics
Évicsa, özv. Illics Simonné szül. Szida
Julka, sógoróni. Özv. Sztankovits
Mila szül. Vilovszky, nagynénje. Ifj.
Illics Árszén, Illics Iván, Illics Ju-
lika, Papp Miklós és neje, unoka-
öccsei és hugai. 13557

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetési ára 1 le.

Vastagabb betűvel 2 le.

A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 4 óráig vesszünk fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni

A legkisebb hirdetés ára 10 szög 10 le.

Házasság.

NEGYVEN—ÖTVÉN év közötti intelligens nő házasság céljából megismerkedne 50—60 év körüli úriemberrel. Leveleket „Tisztesség” jellegre a kiadóba kéri. 480

Alkalmazás.

JÓLFOZÓ szakácsnő jó bizonyítvánnyal felvétetik. Cim a kiadóban. 4000

MOZDONYVEZETŐI állást keresek teljes szakképzettséggel. Javításokat is elvállalok. Ajánlatokat „Szakképzettség” jellegre a kiadóba kérek. 478

SZOBALÉNY gyakorlott és megbízható urasági háza felvétetik. Cim Kelet hírlap-iroda. 13048

PERZSASZÖNYEG készítésben gyakorlott leányok felvétetik „Spárta szövőművészeti iskola” Bohus palota. 13182

GYERMEKTELEN házaspár házmesteri állást nyerhet. Lakás, világítás, tűzifa. Cim a kiadóban. 479

Vétel és eladás.

MAJOLIKA ASZTAL, pleád, új ágynemű, függönyök, zsebkendők, dísztárgyak, kézimunkák, finom poharak, stb. eladó. Str. Consistorului (Báthány-utca) 23., I. e., jobbra. 1000

OLASZ MESTERHEGEDŰ, ÚJ GYERMEKKOCSIK eladók. Gyermekkoszik festését, gummizást, fedőkészítését vállalom. Str. Bolinteanu (Arany János-utca) 1. Fűrészgár mögött. 474

ÁGYHUZAT, fogások és kofferek eladók. Cim a kiadóban. 472

NAGYOBB mennyiségű kukuricaszár eladó. Bővebbet Vas drogeria. 13182

ELADO nagy bádor cégtábla. Fehér si Comp manitür szalon. 13048

HALÓ SZOBA és egyéb butorok eladók. Str. Doamnei Purgly (Purgly Lajosné-utca) 117. sz. 478

EGY waggon díofaró és egy waggon cseresznyefaró eladó. „Uranus” iroda főpostával szemben. 12998

VESZEK könyvtárakat, hangjegyeket, bélyeggyűjteményeket, festményeket és hegedűket a legmagasabb áron. Kerpel Izsó könyvkereskedése. 13629

NYERSBORKÖVET veszek minden mennyiségben Irom Arnold Arad Str. Grigorie Alexandrescu (Bercsényi-utca) 39 sz. 10665

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnaszönyegeket, egész gyűjteményeket a legmagasabb áron vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Ellz-palota.) 11895

MINDENNEMŰ ÉKSZERT. gyöngyöket, legmagasabb áron vesz Salon Artistique Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér) 20. 12021

KÖNYVSZEKERÉNYT, íróasztalt keresünk megvételre, „Uranus” iroda főpostával szemben. 12998

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKINTETTEL sürgősen keresünk antik butorokat, perzsa szönyegeket, festményeket, műtárgyakat, régi üveg és porcelán tárgyakat, japán vázákat és ezüst ötvös munkákat. Vidéki meghívásra kiutazunk. Szépművészeti Szalon, Ortutay-palota. 13573

ZÖLDSÉG, több mázsa, vegyesen eladó Strada Muresului (Maros-utca) 2. 408

PAPRIKA minden mennyiségben és minőségben, legolcsóbb napi áron kapható Pollák József fűszerkereskedésében. 404

EBÉDLŐ teljes, 9000 leiert eladó Strada Bratianu (Weitzer-utca) 1. II. em. 419

KIS garnitúra (gobelin) eladó Varga kárpitosnál Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 38. sz. 418

Ingtalan.

ELADÓ a belvárosban egy kétemeletes bérpalota. Cim a kiadóban. 386

KISEBB ingatlant belváros közelében keresek tőkebefektetésre. Közvetítők kizárva. Cimeket kiadóba kérek. 477

MAGANHAZ Str. Stroescu (Teleky-utca-ban) 8 szobás, tűrdőszobás lakással eladó. „Uranus” iroda főpostával szemben. 12997

Üzletek.

BAROMPIAC közelében jóforgalmu vendéglő, fűszerüzlet, házaal együtt eladó. Bővebbet Wallinger irodában. 13188

FŐTÉREN egy első rendű üzlet kirakattal, berendezéssel, visszavonulás miatt eladó. — Forgalmos utcában bűrüzlet, csemege üzlet, fényképezési műtér, cipész-üzlet, étkezdé, kávéház, fűtér közelében eladók 10.000—40.000 Leig. Megbizott „Argus” iroda Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 1. 13412

Különfélék.

CSENDES üzemi műhelynek vagy raktárnak alkalmas egy nagy és három szobából álló kisebb pinos helyiség azonnal bérbe vehető. Tájékoztatást nyújt a kiadóhivatal. 475

DIRECTE importált legfinomabb eredeti norvég. kevéssé hálszagú Cod-liver-oil. Csukamájolaj dr. Földes Béla gyógyszer-tára Arad. 12831

Aradi Hiteibank és Takarékpénztár RT.

Arad, Strada Alexandri (Salacz-utca) 6. 18049

Elfogad betéteket magas kamatozással. Arany és ékszertárgyakra zálogkölcst nyújt.

Keményfa termeléshez

és főzfűrészes üzemhez kellő gyakorlattal és szakismertéssel bíró nőtlen tisztviselő keresetlik. Ajánlatok fizetési igény és referencia —: megjelölésével az —: 469

Arad-vidéki Fatermelő R.-T.-hez Chisineu (Kisjenő) Intézőndők

Perzsa szőnyeg szövő tanfolyam

nyílik városunkban a saját találmányu kitűnően bevált újrendszerű Székely-féle szövőszékekkel a Székely-pár vezetése mellett.

A tanfolyam 8-án kezdődik.

Érdeklődni lehet: 13048

Weisz és Benjámín cégnél

Nagyjövőjü gyári vállalat

vezetés hiányában

kettőszázezer leiert

sürgősen eladó.

Bővebbet: 13188

Wallinger-irodában.

Nö. 2261—1922.

ANUNT.

MINISTERUL AGRICULTURII si DOMENIILOR.

Se publica spre cunostinta generala ca din Pivnita Statului. Minis se va vinde 8000 kgr. rachiu de prune. Ofertele conform legii asupra contabilitatii publica (art 72—83) se vor inainta la Regiunea 1. Viticole. Arad—Ceala.

Ofertantii pentru a fi admisi la licitatie sunt obligatia depune a garantie de 20.000 Lei, pana la 10 Martie 1923.

Aceia ce nu depune garantia fixata, vor fi exclusi dela licitatie.

Supra oferte nu se admit.

Toate taxele catre Stat. judet si comuna de orice natura, privesc pe cumparator.

Adjudecarea la Regiunea Va face in mod provizoriu asupra ofertei celei mai avantajoase, iar vanzarea ramana definitiva cand se va aproba de Serviciul Fermelor, Viticulturiei si al Pepiniereilor din Cluj.

Plata se va face in termen de 10 zile, dela data aprobarei ofertei sa primesc pana la 10 Martie 1923.

Orice informatiuni se pot obtine dela Seful Regiunei 1. Viticole Arad—Ceala. 417

Arad—Ceala, la 10. Ianuarie 1923.

Utleveteket 45 leiert láttamozunk. Gyűjtőhelyek: Weinberger cipőüzlet, fűtér és Weiss Dávid nagykereskedése Str. Mărășesti (Kossuth-utca.)